

ADVIESNOTA voor burgemeester en wethouders

Openbare besluitenlijst

Zaaknummer: 26108-2023

Medewerker	:	Jaring Walta
Team	:	Beheer Openbare Ruimte
Datum	:	9 oktober
Portefeuillehouder	:	wethouder M. Blind

<p>BIJLAGEN:</p> <p>☒ Concept Raadsvoorstel</p> <p>☒ De verordening rioolheffing 2024</p>
<p>AFSTEMMING MET</p> <p>☒ team Bedrijfsvoering</p> <p style="padding-left: 20px;">☒ financieel</p>
<p>☐ Actief openbaar</p> <p>☐ Niet actief openbaar</p> <p>☒ Actief openbaar, eerst contact met steller van deze adviesnota</p>
<p>ONDERWERP</p> <p>Herberekening rioolheffing</p>

BESLUIT burgemeester en wethouders

1. De geplande investeringen in de riolering in de jaren 2025 t/m 2028 meerjarig af te schrijven;
2. Instemmen met een eenmalige extra verhoging van de rioolheffing voor 2024 met 1,68% (bovenop de normale inflatie verhoging van 2%) naar een kostendekkend tarief van € 238,-
3. De raad voor te stellen de verordening rioolheffing 2024 vast te stellen;

SAMENVATTING

Als gevolg de hoge inflatie van de afgelopen 2 jaar is een herberekening van de hoogte van de rioolheffing noodzakelijk. Hieruit blijkt dat de Voorziening vervanging riolering vanaf 2026 ontoereikend is om conform de huidige uitgangspunten de investeringen in rioleringswerken ineens af te schrijven van de voorziening. Door de investeringen in de riolering in de jaren 2025 t/m 2028 meerjarig (in 40 jaar) af te schrijven en de rioolheffing voor 2024 eenmalig met 1,68% extra te verhogen blijft de Voorziening vervanging riolering positief en kunnen de investeringen vanaf 2029 weer ineens worden afgeschreven.

INLEIDING

Eind 2021 is het nieuwe gemeentelijk Rioleringsplan Olst-Wijhe 2022-2028 vastgesteld door het college en de raad. Als gevolg van het verlengen van de levensduur en de ontwikkelde methoden voor het bepalen van de restlevensduur, kon het basistarief van de rioolheffing in 2022 dalen tot een kostendekkend basistarief van € 225,-.

Als gevolg van met name de Oekraïne-crisis hebben we echter in 2022 en 2023 te maken gekregen met erg hoge prijsstijgingen. Met name de kosten van energie, brandstof en grondstoffen zijn sinds begin 2022 extreem gestegen en als gevolg hiervan zijn ook de salarissen van eigen medewerkers en medewerkers van adviesbureaus en aannemers flink gestegen. Deze ontwikkelingen maken een herberekening van de hoogte van de rioolheffing noodzakelijk.

BEOOGD RESULTAAT

Een kostendekkende, betaalbare rioolheffing.

KADER

Gemeentelijk Rioleringsplan Olst-Wijhe 2022-2028, artikel 9 van de “Financiële Verordening Olst-Wijhe”, Gemeentewet, Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV)

ARGUMENTEN

Eind 2021 is het Gemeentelijk Rioleringsplan Olst-Wijhe 2022-2028 vastgesteld. De in dit GRP opgenomen visie, beleid, beheer en maatregelen staan niet ter discussie. De gemeente heeft haar wettelijke zorgplichten op gebied van afvalwater, hemelwater en grondwater. De doelen, ontwikkelingen en speerpunten voor de zorgplichten zijn getoetst aan belangrijke maatschappelijke thema's zoals:

- Volksgezondheid
- Milieu: water-, bodem- en grondwaterkwaliteit
- Klimaatadaptatie (wateroverlast, hitte, droogte)
- Energietransitie en circulariteit
- Doelmatigheid en kosten

In het GRP is opgenomen welke maatregelen er in de planperiode (moeten) worden uitgevoerd op het gebied van:

- onderzoek en planvorming;
- beheer en onderhoud;
- renovatie en vervanging ;
- stelselverbetering en klimaatadaptatie.

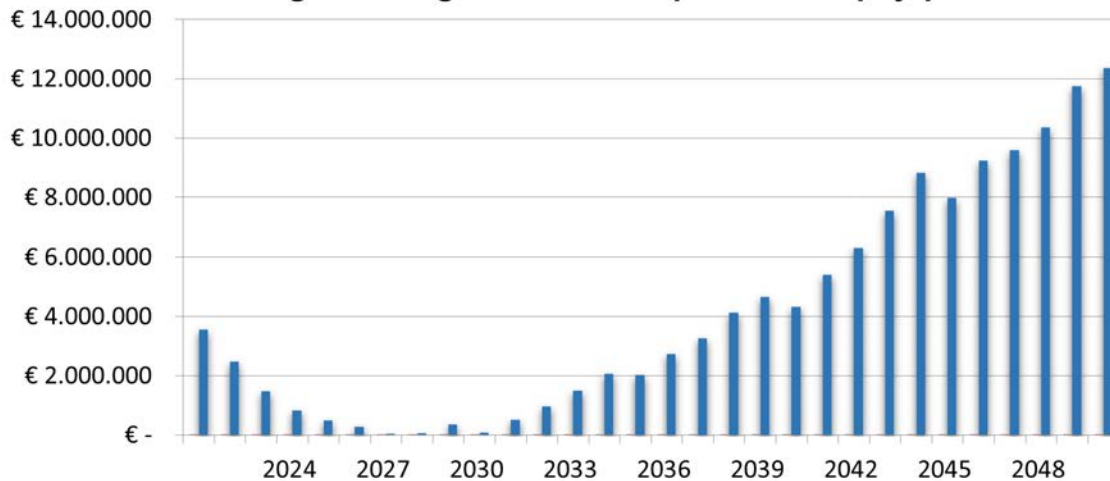
De eerste twee groepen maatregelen maken onderdeel uit van de jaarlijkse exploitatiekosten. Bij de vaststelling van het GRP eind 2021 werden de jaarlijkse exploitatiekosten voor planperiode geraamd op gemiddeld € 1.334.750 per jaar.

In de afgelopen twee jaar zijn echter de kosten van energie (stroom tbv (druk)rioolgemalen) meer dan verdubbeld. Daarnaast is het onderhoud aan de drukriolering begin 2023 opnieuw aanbesteedt en ook deze kosten vallen behoorlijk hoger uit dan in 2021 geraamd. Oorzaak hiervan zijn de sterk gestegen kosten van materialen, personeel en brandstof. Tenslotte zijn ook de eigen personeelskosten sterk gestegen. De jaarlijkse exploitatiekosten voor de komende jaren worden nu geraamd op gemiddeld € 1.631.778,- , Een toename van de kosten met ruim 22%.

De laatste twee groepen vormen de investeringsprojecten. Dit zijn projecten die bedoeld zijn om langjarig te functioneren. De investeringskosten verschillen sterk van jaar tot jaar, waarbij de maatregelen voor stelselverbetering en klimaatadaptatie waar mogelijk tegelijkertijd worden uitgevoerd met de noodzakelijke vervanging van riolen. Ook de kosten van uitvoering van deze projecten zijn de afgelopen twee jaar gestegen, maar voorsnog wordt getracht deze binnen de in 2021 geraamde bedragen uit te voeren (waarbij in het GRP is gerekend met 2% inflatie).

Om de lastendruk voor toekomstige generaties te beperken werden al vanaf 2015 de investeringen direct afgeboekt uit de Voorziening Vervanging Riolering. Dit leidde niet alleen tot een daling van de rioolheffing voor de huidige generatie maar bovendien tot een aanzienlijk lagere heffing voor toekomstige generaties doordat geen rente meer over de investeringen hoeft te worden betaald. Dit had tot gevolg dat de voorziening vervanging riolering de eerste jaren sterk zou dalen, maar wel positief zou blijven en na 2030 weer ging stijgen om een buffer op te bouwen voor toekomstige grootschalige vervangingen.

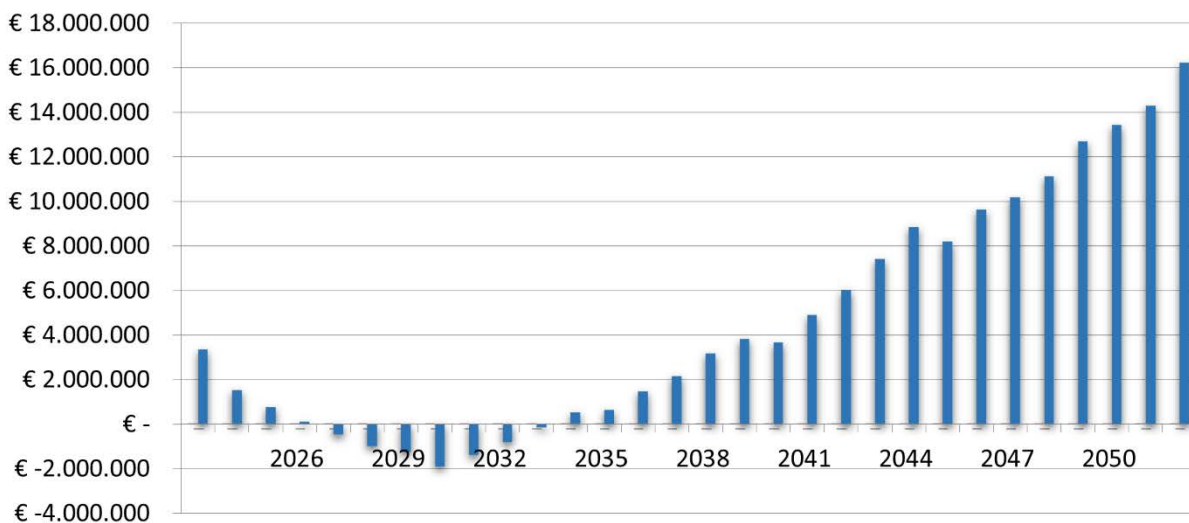
**Ontwikkeling Voorziening Vervanging Riolering
volgens vastgestelde GRP op basis van prijspeil 2021**

➤ **Huidige situatie**

Als gevolg van de sterke inflatie is een herberekening van de rioolheffing dus noodzakelijk. De rioolheffing voor 2023 bedraagt € 229,56 en zou op basis van de berekeningen in 2021 voor 2024 met 2% worden verhoogd tot € 234,15. Met de ons nu bekende kostenstijgingen en met de bestaande berekeningsprincipes en uitgangspunten (directe afschrijving), zou dat onderstaand beeld geven van de Voorziening Vervanging Riolering.

**Ontwikkeling Voorziening Vervanging
Riolering prijspeil 2023**

De voorziening daalt in snel tempo en komt in 2027 in de rode cijfers om pas in 2034 weer positief te worden. Een negatieve voorziening is niet mogelijk. Er moeten dan ook maatregelen genomen worden om de voorziening te allen tijde positief te houden.

Om de voorziening uit de rode cijfers te houden, moet de riolheffing als gevolg van de sterk gestegen kosten en op basis van de huidige uitgangspunten voor de berekening stijgen tot een kostendekkend tarief van € 265,- in 2024. Een stijging van maar liefst 15,4% in plaats van het "normale" inflatiepercentage van 2%. Een dergelijk hoge kostenstijging, lastenverzwaring voor de burger valt zwaar in deze tijden van toch al hoge inflatie. Derhalve is gezocht naar oplossingen om de verhoging van het rioolrecht en dus de lasten voor de burgers te beperken.

➤ **Oplossingsrichtingen**

1. Kostenreductie

De meest voor de hand liggende oplossing zou zijn om de kosten terug te dringen. Wij moeten echter wel blijven voldoen aan onze zorgplichten.

Voor een goed en deugdelijk beheer en onderhoud van de riolering zijn er echter geen mogelijkheden om de jaarlijkse exploitatielasten te verminderen.

Ook de investeringen voor het vervangen van de riolering zijn niet te voorkomen of uit te stellen. De vervanging van de riolering gebeurt al op basis van rioolinspecties en de restlevensduur van riolen wordt al zo lang mogelijk opgerekt. Daarnaast noopt het veranderende klimaat ons om te investeren in verbeteringsmaatregelen voor de opvang en verwerking van hemelwater.

Geconcludeerd mag worden dat er geen mogelijkheden zijn om de kosten te reduceren. Naast het feit dat wij dan als gemeente tekort schieten op onze zorgplichten, gaan deze besparingen in de toekomst leiden tot nog veel hogere kosten en mogelijke schadeclaims.

2. Tijdelijk overgaan tot meerjarige afschrijving investeringen

Investeringen op het gebied van de riolering worden sinds 2015 in z'n geheel direct betaald vanuit de voorziening. In de Nota Waardering en Afschrijving vaste activa 2021 Olst-Wijhe is hierover het volgende opgenomen:

Riolering

In november 2014 is een Notitie riolering uitgebracht door de commissie BBV. Als gevolg van deze notitie kunnen spaarbedragen uit de inkomsten riolheffing, die opgenomen worden in artikel 44.1d voorziening, in mindering worden gebracht op de geactiveerde investering. De commissie ziet de uit de ontvangen heffingen gespaarde bedragen als bijdragen van derden die in mindering worden gebracht op de investering. Met het vaststellen van het Gemeentelijk Rioleringsplan Olst-Wijhe 2016-2020 (GRP) op 30 november 2015 is ervoor gekozen om de vervangingsinvesteringen m.b.t. het rioolstelsel direct af te schrijven.

Werkwijze verwerking: De investering wordt eerst als materieel vast actief geactiveerd en vervolgens wordt de bijdrage vanuit de voorziening in mindering gebracht op deze activering als bijdrage van derde. In de staat van activa wordt dit ook zichtbaar gemaakt. De investering mag dus niet direct in mindering op de voorziening worden gebracht. De voorziening moet in mindering worden gebracht op de activering.

Een vervangingsinvestering ten behoeve van riolering wordt eerst als materieel vast actief geactiveerd en vervolgens wordt de bijdrage vanuit de voorziening in mindering gebracht op deze activering als bijdrage van derde.

In de nota wordt echter niet beschreven hoe om te gaan met directe afschrijving van de vervangingsinvesteringen als de voorziening ontoereikend is. Het is niet mogelijk om te putten uit een lege voorziening. Uitstel van de investeringen totdat de voorziening weer voldoende gevuld is, is onwenselijk omdat wij dan niet meer aan onze zorgplichten kunnen voldoen en risico's lopen doordat riolen kunnen instorten.

Door investeringen in de jaren 2025 t/m 2028 weer meerjarig te gaan afschrijven, blijft de voorziening in de plus, de kostentoe rekening 100% kostendekkend en blijven de gevolgen voor de burgers beperkt.

Voor 2015 werden investeringen van rioleringswerken afgeschreven in 40 jaar en van rioolpompen in 15 jaar. Nadeel van de langdurige afschrijving zijn de extra rentelasten die 40 jaar lang voor extra kosten zorgen. Vanwege de huidige situatie, kan dus besloten worden om de investeringen van rioleringswerken voor een bepaalde periode weer meerjarig af te schrijven omdat de voorziening niet toereikend is om deze investeringen ineens af te schrijven.

In het Gemeentelijk Rioleringsplan Olst-Wijhe 2022-2028 is rekening gehouden met deze mogelijke ontwikkeling. Hierover is het volgende in het GRP opgenomen:

Daarnaast wordt periodiek het GRP (met de invoering van de omgevingswet straks het "Rioleringsprogramma" herzien en alle kosten en de rioolheffing weer opnieuw berekend. We zien dan dus een eventuele vervangingspiek 60 jaar van te voren aankomen (langzaam in beeld komen) en kunnen dus tijdig bijsturen om die piek op te vangen. Ook zal in de loop der tijd blijken of de huidige aannames bij de (rest)levensduur juist zijn, of dat deze bijstelling behoeven. Eventueel kan er bovendien tijdig weer gekozen worden om investeringen te gaan afschrijven over meerdere jaren. Met andere woorden: je kan een en ander ruim van te voren zien aankomen en tijdig bijsturen.

De komende jaren zijn de volgende investeringen voorzien:

jaar	Vervanging riolering	Verbeteringsmaatregelen	Totaal investeringen
2024	€ 601.905	1.198.938	1.800.843
2025	€ 207.481	428.937	636.418
2026	€ 311.032	246.865	557.897
2027	€ 230.664	279.729	510.392
2028	€ 216.087	239.455	455.542
Totaal afschrijving investeringen 2024 t/m 2028			3.961.092

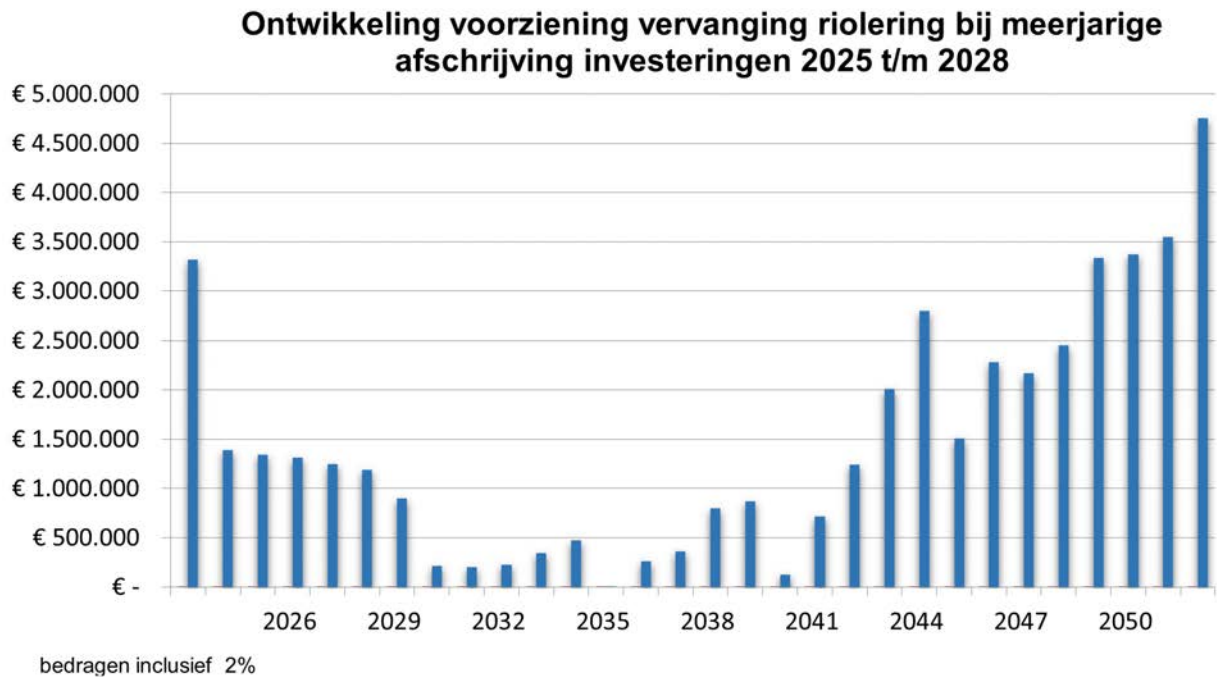
Bij directe afschrijving daalt de voorziening dus met bovenstaande bedragen, bijna 4 miljoen euro in vijf jaar tijd.

In plaats van bovengenoemde bedragen in de betreffende jaren af te schrijven van de voorziening, zijn dat bij afschrijving van de investeringen van 2025 t/m 2028 in 40 jaar de volgende bedragen:

Jaar	Vervanging riolering	Verbeteringsmaatregelen	Totaal investeringen
2024	€ 601.905	1.198.938	1.800.843
2025	€ 0	0	0
2026	€ 11.256	23.270	34.526
2027	€ 27.974	36.341	64.314
2028	€ 40.098	51.009	91.107
Totaal afschrijving investeringen 2024 t/m 2028			1.990.790

Weliswaar zijn de totale kosten bij meerjarige afschrijving uiteindelijk hoger dan bij directe afschrijving omdat we gedurende 40 jaar ook rente over de bedragen moeten betalen, maar de opbouw van de voorziening biedt hiertoe wel de benodigde ruimte.

Bij deze berekeningswijze moet de heffing in 2024 verhoogd worden naar €238,- , een extra kostenstijging van 1,68% boven op de reguliere 2% tariefstijging. De ontwikkeling van de voorziening geeft dan het volgende beeld:

Op basis van de huidige inzichten kunnen de investeringen vanaf 2029 weer ineens worden afgeschreven en blijft de voorziening daarna voldoende gevuld.

➤ **Conclusie**

Om de stijging van de rioolheffing voor de burger aanvaardbaar te houden, het benodigde beheer en onderhoud te kunnen blijven uitvoeren en de benodigde vervangingen en verbetermaatregelen te kunnen bekostigen zonder gevolgen voor de gemeentelijke begroting (algemene dienst), wordt geadviseerd om in te stemmen met:

1. Het basisbedrag van de rioolheffing voor 2024 te verhogen tot een bedrag van €238,- ;
2. Het meerjarig afschrijven van investeringen voor vervanging en verbetering van de riolering gedurende de jaren 2025 t/m 2028.

- Ter vergelijking: In Raalte bedraagt de huidige (2023) rioolheffing €241,08 , Dalfsen €132,61, Staphorst €208,- , Zwartewaterland €285,- , Hellendoorn €244,44 , Deventer €180,84 ,

DRAAGVLAK

In iedere sector hebben we te maken gehad met een hoge inflatie als gevolg van de Oekraïne-crisis en de energietransitie. Voor iedereen is deze hoge inflatie voelbaar in de portemonnee, de hogere energieprijzen, de prijzen van brandstoffen, levensmiddelen etc. In elke sector worden de gestegen kosten van arbeid, grondstoffen, brandstof en energie doorberekend in de verkoopprijzen. Voor de rioolheffing is dit in principe niet anders. Daarbij willen wij hetzelfde service-/onderhoudsniveau handhaven en ervoor zorg dragen dat de huidige besluiten niet leiden tot extra lasten in de toekomst. Minder onderhoud leidt tot eerder en meer vervangen van (onderdelen van) de riolering en dus tot hogere kosten voor de volgende generatie. Uitgangspunt van de berekening van de rioolheffing is en blijft echter wel dat deze 100% kostendekkend is.

Met de thans voorgestelde tariefsverhoging en het besluit om de investeringen in de riolering gedurende de jaren 2025 t/m 2028 meerjarig af te schrijven, blijft de extra kostenstijging van 1,68% zeer acceptabel, zeker in vergelijking met de algehele inflatie van de afgelopen twee jaar.

DUURZAAMHEID

De doelen, ontwikkelingen en speerpunten uit het GRP blijven gehandhaafd. Deze zijn getoetst aan een vijftal thema's:

- Volksgezondheid
- Milieu: water-, bodem- en grondwaterkwaliteit
- Klimaatadaptatie (wateroverlast, hitte, droogte)
- Energietransitie en circulariteit
- Doelmatigheid en kosten

RISICO'S (financieel/juridisch)

Elk jaar wordt een deel van de riolering opnieuw geïnspecteerd, wordt de toestand gemonitord en het vervangingsjaar opnieuw bekeken en waar nodig bijgesteld. Doordat er goed inzicht is in de staat van de riolering, zijn er geen onverwachte investeringen als gevolg van calamiteiten te verwachten die een extra beroep doen op de voorziening.

Daarnaast wordt periodiek (eens per twee jaar) de situatie opnieuw doorgerekend en kunnen we indien nodig (weer) tijdig inspelen op nieuwe ontwikkelingen.

FINANCIËLE CONSEQUENTIES

Met de verhoging van de rioolheffing en het besluit om in 2025 t/m 2028 tijdelijk over te gaan tot meerjarige afschrijving van de investeringen in de riolering zijn er geen nadelige consequenties voor de gemeentelijke begroting en blijven de financiële gevolgen voor de burgers aanvaardbaar.

AANPAK/UITVOERING

De voorgestelde verhoging van de heffing opnemen in Verordening rioolheffing 2024 en ter vaststelling voorleggen aan de gemeenteraad.